

Σημεία επικέντρωσης

1. Μαρία Αγαπιάδου-Parente

Γεννήθηκε το 1921 στη Θεσσαλονίκη, στο Ρεζί-Βαρδάρ (εβραϊκή συνοικία κοντά στην οδό Λαγκαδά, στη δυτική Θεσσαλονίκη). Στην περιοχή μένανε πολλοί χαχάμηδες (θρησκευτικοί αρχηγοί των Εβραίων, ισπανικής προέλευσης). Ο πατέρας της τελείωσε το πανεπιστήμιο στην Τουρκία και δούλευε στο τελωνείο της Θεσσαλονίκης όσο η πόλη ήταν υπό Οθωμανική κατοχή. Η ίδια τελείωσε το Δημοτικό κι άρχισε να ράβει παντελόνια στο σπίτι μαζί με τις τρεις αδερφές της. Ράβανε για το Τσίκο Μπιτράν –γνωστό κατάστημα της εποχής. Την περίοδο του Ελληνο-ιταλικού πολέμου επιβίωσαν γιατί ράβανε πανωφόρια. Αρχικά για το στρατό (χλαίνες) και μετά για τους κατοίκους της επαρχίας. Οι μεγάλες αδερφές πήγαν στην Κασκάριτσα (Πύργοι Κοζάνης), έραβαν εκεί και πληρώνονταν με τρόφιμα.

2. Eli Kamchi

Γεννήθηκε στη Φλώρινα το 1915, από μητέρα Ελληνίδα και πατέρα Γιουγκοσλάβο. Η Φλώρινα πριν την κατοχή είχε γύρω στους 900 Εβραίους. Ο ίδιος προερχόταν από πολυμελή οικογένεια, όλοι τους ράφτες. Το 1935 μετακόμισαν στην Καστοριά, στην Άνω αγορά (περιοχή που ζούσαν Εβραίοι) γιατί εκεί δεν υπήρχαν πολλοί ράφτες. Πράγματι, στην Καστοριά ευημέρησαν. Ο πατέρας, τα τρία αδέρφια και η μητέρα έραβαν και πουλούσαν τα ρούχα στο μαγαζί που είχαν ή σε πανηγύρια.

3. Αρμάνδος Ααρών

Γεννήθηκε το 1920 στην Κέρκυρα. Είχε τέσσερα αδέρφια. Ο πατέρας του, γεννημένος στην Άρτα, ήταν ευκατάστατος έμπορος υφασμάτων. Η μητέρα του σπούδασε σε Γαλλίδες καλόγριες. Αν και δεν είχε οικονομική ανάγκη, έγινε δασκάλα Γαλλικών για τους πλούσιους της Κέρκυρας. Ο μεγάλος αδερφός δούλευε με τον πατέρα στην επιχείρηση. Ζούσαν στο κέντρο της πόλης σ' ένα σπίτι με επτά δωμάτια. Κάτω υπήρχαν καταστήματα που τα νοίκιαζαν Εβραίοι και Χριστιανοί. Ο ίδιος σπούδασε στην εμπορική σχολή της Κέρκυρας και μετά στην ΑΣΟΕΕ. Νοίκιαζε στην Αθήνα δωμάτιο μόνος του, εκτός κοινότητας. Διέκοψε λόγω έναρξης του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου αλλά, ολοκλήρωσε τις σπουδές του το 1963.

4. Ρεβέκκα Ααρών

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1927. Ο πατέρας της ήταν υδραυλικός από την Κεφαλονιά. Επειδή στην Κεφαλονιά δεν είχε Εβραίους μετακόμισαν στη Ζάκυνθο. Εκεί έμαθε την τέχνη. Ήρθε στην Κέρκυρα για αναζήτηση καλύτερης δουλειάς. Εκεί γνώρισε και παντρεύτηκε την κόρη ενός υδραυλικού. Είχε δικό του κατάστημα και 2-3 εργάτες στη δουλειά του. Η μητέρα της Ααρών ήταν ράφτρα και είχε δύο υπηρέτριες Εβραίες να τη βοηθάνε στο νοικοκυριό. Οι υπηρέτριες δεν έμεναν μαζί τους. Η οικογένεια ζούσε σε σπίτι που νοίκιαζαν από την κοινότητα, εντός της εβραϊκής συνοικίας. Εκεί ζούσαν οι περισσότεροι Εβραίοι, έχοντας μεγάλη αλληλεγγύη μεταξύ τους. «Ήμασταν όλοι σαν μια οικογένεια». Προπολεμικά στην Κέρκυρα ζούσαν περίπου 3.000 Εβραίοι, σε σύνολο 30.000 κατοίκων.

5. Olga Mroyria

Γεννήθηκε στη Λάρισα το 1922 από πατέρα φανοποιό. Τελείωσε το εβραϊκό σχολείο κι έγινε κεντήτρια. Ήταν τέσσερα αδέρφια, αλλά ο ένας της αδερφός σκοτώθηκε στο Αλβανικό μέτωπο. Η μεγάλη της αδερφή ήταν modίστρα κι είχε και μαθήτριες. Η μητέρα της δεν εργαζόταν, φρόντιζε το σπίτι και τηρούσε πιστά τις

παραδόσεις. Έτσι, κάθε Πάσχα, για να προετοιμάσει σωστά το μεγάλο τραπέζι, έδινε τα σερβίτσια του φαγητού στον γανωτή.

6. Isaak Chatris

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα το 1931 αλλά γρήγορα η οικογένεια μετακόμισε στα Γιάννενα κι αργότερα στην Αθήνα. Ο πατέρας του έμαθε εβραϊκά κι ελληνικά στην Allianz Francaise. Μικρέμπορας στο επάγγελμα, όταν μετακόμισε στην Αθήνα ίδρυσε το Σύλλογο Γιαννιωτών τον οποίο στήριζαν οι Εβραίοι της Αμερικής. Η μητέρα του καταγόταν από τα Τρίκαλα της Θεσσαλίας. Η οικογένεια της γιαγιάς της, ονόματι Σαμουήλ, ήρθε από τη Ρωσία. Στη συνέντευξη απαγγέλει μια γιαννιώτικη παρλάτα, η οποία μιλάει για τη ζωή των Εβραίων στα Γιάννενα πριν τον πόλεμο. «Μέσα στο κάστρο οι Οβριοί...», «Μαστοράδες και καρφάδες και καλοί πραγματευτάδες...».

7. Alexandros Simcha

Γεννήθηκε στην Καβάλα το 1937. Πριν από την κατοχή ζούσαν εκεί 10.000 Εβραίοι. Οι παππούδες του, από τη μεριά του πατέρα του, κατάγονταν από τις Σέρρες. Ο παππούς του, από τη μεριά της μητέρας του, ήταν ψλικάτζης, φτωχός άνθρωπος και πολύ θρήσκος. Ο πατέρας του δούλευε σε ανώτερη θέση στην καπνεμπορική εταιρεία Άρμαν Κούφλερ. Τα τρία του παιδιά τα μεγάλωναν με νταντά και υπήρχαν υπηρέτριες για τις δουλειές του σπιτιού. Όταν κηρύχθηκε ο πόλεμος πήρε την οικογένειά του και πήγαν στην Αθήνα για να κρυφτούν.

8. Daniel Alvo

Γεννήθηκε το 1918 στη Θεσσαλονίκη. Η οικογένειά του κατοικούσε σ' ένα σπίτι με μεγάλο κήπο στην περιοχή της οδού Βασιλέως Γεωργίου. Ο πατέρας του ήταν έμπορος σιδηρικών. Η μητέρα του δεν εργαζόταν, ασχολούνταν όμως με τις φιλανθρωπίες. Πήγαινε μαζί με άλλους της κοινότητας στις φτωχές συνοικίες των Εβραίων –στο 6 (περιοχή Συνδίκια), στο 151 (περιοχή Κλεάνθους), στο Ρεζί-Βαρδάρ (περιοχή Λαγκαδά)– και μοίραζαν συσσίτια.

9. Matthildi Mpenroympi

Η καταγωγή της οικογένειας ήταν από τη Ρόδο. Η ίδια γεννήθηκε το 1918 στην Αθήνα, στην οδό Καλλιφρονά. Ο πατέρας της ήταν διευθυντής σε μεγάλο εργοστάσιο που έφτιαχνε κασμίρ. Η μητέρα της δεν εργαζόταν, μεγάλωνε τα τρία παιδιά της σε ένα μεγάλο σπίτι με γκουβερνάντες και υπηρετικό προσωπικό. Οι λίγοι Εβραίοι που ζούσαν στην Αθήνα τότε, κατοικούσαν γύρω από τη συναγωγή που υπήρχε στο Θησείο.